

Strzyżowice, dnia 22.06.2016 r.

Trybunał Konstytucyjny
Al. Jana Christiana Szucha 12 a
00-918 Warszawa

Skarżąca:

M Sp. z o.o. z siedzibą w T , adres siedziby: ,
reprezentowana przez pełnomocnika wyznaczonego z urzędu, radcę prawnego Marlenę
Szaflarską z Kancelarii Radcy Prawnego Marlena Szaflarska (nr KT 3204),
42 - 575 Strzyżowice, ul. Belna 20 a.

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Działając jako pełnomocnik wyznaczony z urzędu dla skarżącej – M Sp. z o.o.
z siedzibą w T (postanowienie Sądu Rejonowego w T Wydział Cywilny z
dnia 04.2016 r. – sygn. akt o ustanowieniu pełnomocnika dla M Sp.
z o.o. oraz pismo Okręgowej Izby Radców Prawnych w K z dnia 05.2016 r. o
wyznaczeniu pełnomocnika z urzędu - w załączeniu), na podstawie art. 79 Konstytucji
RP oraz art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym
(Dz. U. z 2015 r. poz. 106 z późn. zm.), w imieniu M Sp. z o.o. zaskarżam:

1) art. 123 § 2 i art. 117 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania
cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.) w związku z art. 66 ust. 3 ustawy z dnia
25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 106 z późn. zm.),
w zw. z art. 45 ust. 1 i z art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w
jakim przyznaje referendarzowi sądowemu prawo do orzekania w przedmiocie
przyznawania prawa do pomocy prawnej z urzędu do sporządzenia skargi
konstytucyjnej oraz w zakresie, w jakim rozstrzygnięcie o przyznaniu pełnomocnika z

urzędu referendarz sądowy może uzależnić od istnienia bądź nieistnienia przesłanek do wniesienia skargi konstytucyjnej;

2) art. 66 ust. 3 z ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 106 z późn. zm.) w związku z art. 123 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 45 i art. 188 pkt 5 Konstytucji w zakresie, w jakim przyznaje prawo do badania istnienia przesłanek do wniesienia skargi konstytucyjnej osobom niebędącym sędziami Trybunału Konstytucyjnego;

3) art. 398²³ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U z 2014 r. poz. 101, ze zm.) w związku z art. 66 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 106 z późn. zm.), z art. 78 i 176 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim przewiduje, że od orzeczeń wydawanych przez referendarzy sądowych, co do przyznawania pomocy prawnej z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej nie przysługuje prawo do odwołania się do sądu II instancji.

Jednocześnie wnoszę o zwrot kosztów postępowania na rzecz skarżącej, w tym kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu, przy czym oświadczam, że koszty te, nie zostały opłacone ani w części, ani w całości.

Podstawy skargi konstytucyjnej

Postanowieniem wydanym w dniu listopada 2015 r. referendarz sądowy Sądu Rejonowego w T Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt oddalił wniosek skarżącej w zakresie ustanowienia dla skarżącej nowego pełnomocnika wyznaczanego z urzędu. Skarżąca wyjaśnia, iż żądała ustanowienia nowego pełnomocnika celem złożenia skargi konstytucyjnej, gdyż uprzednio wyznaczony pełnomocnik wydał opinię o niezasadności składania skargi konstytucyjnej. Z rzezoną opinią skarżąca nie zgadzała się i z tego względu, mając jeszcze termin do złożenia skargi konstytucyjnej wносиła o ustanowienie innego pełnomocnika. Na wskazane postanowienie w dniu grudnia 2015 r. skarżąca złożyła skargę (omyłkowo nazywając pismo „zażaleniem na postanowienie”) zarzucając referendarzowi między innymi przekroczenie uprawnień. Prawomocnym postanowieniem wydanym w dniu lutego 2016 r. przez Sąd Rejonowy w T Wydział Cywilny, doręczonym skarżącej w dniu 22 lutego 2016 r., Sąd utrzymał w mocy postanowienie wydane w dniu listopada 2015 r. przez referendarza sądowego Sądu Rejonowego w T Wydział Cywilny. Sąd wskazał również, iż postanowienie jest niezaskarżalne.

Zdaniem strony skarżącej, na skutek wydania przez Sąd Rejonowy w T wskazanych wyżej orzeczeń, naruszone zostały jej konstytucyjne prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, o których stanowi przepis art. 45 ust 1 Konstytucji RP, a ograniczenia takie zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Skarżąca twierdzi, że żadne z tych okoliczności w jej sprawie nie zachodzą. Ponadto, naruszona została podstawowa zasada postępowania sądowego określona w Konstytucji RP, a mianowicie zasada dwuinstancyjności postępowania, która wyrażona została w art. 78 (ogólne wyrażenie zasady dwuinstancyjności) oraz 176 ust. 1 Konstytucji RP. Na skutek wydanego postanowienia Sądu Rejonowego w T skarżąca nie może złożyć skargi konstytucyjnej – co jest jej konstytucyjnym prawem. Ponadto, zdaniem skarżącej, przepisy art. 123 § 2 i art. 117 § 3 k.p.c. oraz art. 66 ust. 3 ustawy o Trybunale konstytucyjnym naruszają jej prawo do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej i rozpoznania sprawy przez właściwy sąd, a także prawo do merytorycznego zbadania zasadności skargi konstytucyjnej przez sędziów Trybunału, a także prawo do wniesienia skargi konstytucyjnej. Skarżąca wskazuje, iż wymienione przepisy przyznają prawo do rozpoznania wniosku o ustanowienie pełnomocnika do sporządzenia skargi konstytucyjnej referendarzom sądowym, którzy nie są zawodowymi sędziami, uprawniają ich one także do badania zasadności wniesienia skargi konstytucyjnej. Zdaniem skarżącej niezgodny z Konstytucją stan prawny tj. z art. 188 ust. 6 Konstytucji, w którym pod pretekstem odwoływania się do sytuacji materialnej strony, referendarz sądowy orzeka o dopuszczalności wniesienia skargi konstytucyjnej.

Z kolei art. 398²³ k.p.c. według skarżącej tworzy stan prawny, w którym środek odwoławczy od orzeczenia referendarza Sądu Rejonowego rozpoznaje ten sam Sąd Rejonowy, co narusza istotę prawa do dwuinstancyjnego rozpoznania sprawy przez dwa odrębne i niezależne od siebie Sądy, z których Sąd rozpatrujący odwołanie powinien być instancyjnie wyższy od pierwotnie rozpoznającego sprawę. Wskazany przepis jest zatem niezgodny z zasadą sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez niezawisłe Sądy oraz przewidzianą w niej gwarancją co najmniej dwuinstancyjnego postępowania.

Skarżąca wyjaśnia, że postanowienie wydane w dniu lutego 2016 r. przez Sąd Rejonowy w T Wydział Cywilny jest orzeczeniem ostatecznym i niezaskarżalnym (na co wskazał sam Sąd Rejonowy w T w pouczeniu), gdyż zostało wydane przez Sąd II Instancji, od którego nie przysługuje skarżącej żaden środek odwoławczy. W przedmiotowej sprawie skarżącej nie przysługiwał również nadzwyczajny środek odwoławczy jakim jest skarga kasacyjna, gdyż zgodnie z art. 398¹

§ 1 k.p.c. od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie strona, Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich lub Rzecznik Praw Dziecka może wnieść skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Tym samym skarga kasacyjna przysługuje jedynie od dwóch rodzajów postanowień sądu drugiej instancji, które kończą postępowanie w sprawie, a mianowicie od postanowień w przedmiocie odrzucenia pozwu i umorzenia postępowania. Brak jest zatem środka prawnego, który pozwalałby zaskarżyć postanowienie sądu drugiej instancji utrzymujące w mocy postanowienie referendarza sądowego w przedmiocie oddalenia wniosku o ustanowienie nowego pełnomocnika z urzędu. W związku z powyższym, skarżąca wyczerpała przysługujące jej środki zaskarżenia i inne środki odwoławcze.

Skarżąca otrzymała postanowienie wydane w dniu lutego 2015 r. przez Sąd Rejonowy w T Wydział Cywilny, sygn. akt , będące orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie i stanowiące podstawę skargi konstytucyjnej w dniu 22 lutego 2016 r.

Jako pełnomocnik ustanowiony z urzędu wyjaśniam, że skarżąca złożyła do Sądu Rejonowego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej w dniu kwietnia 2016 r. Informację o ustanowieniu mnie jako pełnomocnika wyznaczonego z urzędu dla skarżącej, doręczono mi w dniu 16 maja 2016 r. W związku z powyższym, trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej został zachowany.

UZASADNIENIE

Postanowieniem wydanym w dniu listopada 2015 r. referendarz Sądu Rejonowego w T Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt na podstawie art. 117 § 5 w zw. z art. 123 k.p.c. oddalił wniosek skarżącej w zakresie ustanowienia dla skarżącej nowego pełnomocnika wyznaczonego z urzędu jako niezasadny. W uzasadnieniu referendarz sądowy wskazał, iż skarżąca wniosła o wydanie orzeczenia sprzecznego z prawem, a dodatkowo, że opinia sporządzona przez profesjonalnego pełnomocnika została przez referendarza pozytywnie zweryfikowana i z tego względu skarżącej nie przysługuje już pomoc prawna wyznaczana z urzędu. Skarżąca złożyła skargę na wskazane postanowienie i Sąd Rejonowy w T Wydział

Cywilny, postanowieniem z dnia lutego 2016 r. utrzymał w mocy postanowienie wydane w dniu listopada 2015 r. przez referendarza sądowego.

Zdaniem skarżącej wydanie opinii przez pełnomocnika wyznaczonego z urzędu o niezasadności sporządzania skargi konstytucyjnej nie może ograniczać praw i wolności obywatela wskazanych w Konstytucji, natomiast przepisy art. 117 § 5 i art. 123 k.p.c. w zw. z art. 66 ust. 3 z ustawy o TK nie mogą dawać referendarzowi sądowemu, który nie jest zawodowym sędzią możliwości merytorycznego badania zasadności wnoszenia skargi konstytucyjnej. Narusza to bowiem prawo skarżącej do możliwości korzystania z procedury sądowej i rozpoznania sprawy przez właściwy sąd, prawo do merytorycznego zbadania zasadności skargi konstytucyjnej przez sędziów Trybunału, a nie referendarzy sądowych, a także samo prawo do wniesienia skargi konstytucyjnej. Co więcej, skarżąca twierdzi, że art. 123 § 2 k.p.c. stoi w sprzeczności z art. 66 ust. 3 ustawy o TK, gdyż przepis ten zakłada obowiązek rozpoznania wniosku strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej przez niezawisły i bezstronny Sąd, a nie przez urzędnika sądowego jakim jest referendarz. Tylko i wyłącznie rozpoznanie sprawy przez Sąd, to jest przez osobę mającą status niezawisłego organu władzy sądowniczej, która zagwarantuje prawidłowy i merytoryczny poziom rozpoznania wskazanego wyżej wniosku strony o pomoc w skorzystaniu z jednego z fundamentalnych praw konstytucyjnych.

Skarżąca twierdzi, iż Sądy oraz referendarze sądowi w oparciu o zaskarżone przepisy, w przypadku składania środka odwoławczego w postaci zażalenia na postanowienie o odmowie ustanowienia kolejnego pełnomocnika (jeżeli pierwszy z pełnomocników złożył opinię o braku zasadności składania skargi konstytucyjnej) w celu złożenia skargi konstytucyjnej, są upoważnieni do merytorycznego badania rzeczowej opinii. Działanie takie powoduje naruszenie gwarancji konstytucyjnej określonej w art. 45 ust. 1 Konstytucji, tj. prawa do sądu oraz art. 188, który upoważnia Trybunał Konstytucyjny do badania zasadności wnoszonych skarg konstytucyjnych. W związku ze zmianą ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w 2015 r. oraz stanowiskiem samego Trybunału Konstytucyjnego przedstawionym w postanowieniu wydanym w dniu 21 października 2015 r., Sygn. akt Ts 367/14 wskazał, że „o ile możliwość wnioskowania o zwolnienie od obowiązku zastępowania strony w postępowaniu zostało zastrzeżone wyłącznie dla pełnomocnika, o tyle strona może wnosić o stwierdzenie przez Sąd, że przygotowana przez pełnomocnika opinia nie została sporządzona z zachowaniem zasad należytej staranności (...) jednocześnie ma możliwości wypowiedzenia stosunku pełnomocnictwa”, co jak wskazał w dalszej części Trybunał, oznacza iż może domagać się ponownego rozpoznania wniosku o ustanowienie pełnomocnika. Jak wynika z przedmiotowego uzasadnienia wniosek „o zmianę pełnomocnika” w świetle ustawy o

Trybunale Konstytucyjnym jest formą wypowiedzenie pełnomocnictwa. Z tej przyczyny jest więc formą wniosku o ustanowienie nowego pełnomocnika. Mając powyższe na względzie podnieść należy, iż obowiązkiem Sądu Rejonowego powinno być rozpoznanie wniosku skarżącej przez pryzmat posiadania lub nieposiadania przez skarżącą środków finansowych w zakresie umożliwiającym ustanowienie pełnomocnika z urzędu – w trybie wskazanym dla rozpoznania wniosku o ustanowienie pełnomocnika, a nie badanie merytoryczne zasadności wnoszenia skargi konstytucyjnej. Takie uprawnienia, zgodnie z art. 188 posiadają jedynie Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego. Nie jest rolą Sądu Rejonowego, a tym bardziej referendarzy badanie zasadności wnoszenia skargi konstytucyjnej. Sądy winny weryfikować jedynie zasadność przyznania stronie pełnomocnika z urzędu, która nie ma środków, aby samodzielnie opłacić pełnomocnika z wyboru. Z tego względu, Sąd powinien badać wyłącznie fakt posiadania bądź nie posiadania środków materialnych na pokrycie takiego pełnomocnika. Obecny stan prawny umożliwia Sądom ingerencje w kompetencje Trybunału Konstytucyjnego i pozbawia obywateli podstawowej ochrony wynikającej z art. 45 ust. 1 i z art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Odnosząc się do ostatniego z zarzutów, skarżąca wskazuje, że z uwagi na brzmienie art. 398²³ k.p.c. pozbawiona została możliwości weryfikacji orzeczenia wydanego przez referendarza Sądu Rejonowego w T , gdyż zgodnie z kwestionowanym przepisem, taki środek zaskarżenia ocenia ten sam Sąd. Można zatem stwierdzić, że w tym konkretnym przypadku występuje pominięcie prawodawcze, gdyż ustawodawca unormował zagadnienie zażaleń od postanowień wydanych przez referendarzy w sposób niepełny z punktu widzenia wymagań konstytucyjnych. Pominięcie zapisu o możliwości zaskarżenia postanowienia referendarza sądowego do Sądu wyższej instancji narusza konstytucyjne prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, o którym stanowi przepis art. 45 ust 1 Konstytucji RP i narusza podstawowe zasady postępowania sądowego określone w Konstytucji RP, a konkretnie zasadę dwuinstancyjności postępowania, która wyrażona została w art. 78 (ogólne wyrażenie zasady dwuinstancyjności) oraz 176 ust. 1 Konstytucji RP. Niedopuszczalne jest, aby kontrolę instancyjną prowadził względem referendarza sądowego ten sam Sąd, a konkretnie Sędziowie – zwierzchnicy referendarza z tego samego wydziału.

Reasumując, zdaniem skarżącej zakwestionowane w niniejszej skardze przepisy w ich aktualnym brzmieniu umożliwiają Sądom łamanie podstawowych praw obywatelskich zapisanych w ustawie zasadniczej to jest artykułu 78 na podstawie którego każdy obywatel ma prawo do zaskarżania orzeczeń Sądu I instancji, artykułu 79 w związku z którym każdy obywatel ma prawo do złożenia skargi konstytucyjnej, artykułu 45, z którego wynika prawo do sądu, artykułu 176 stanowiącym o co najmniej

dwuinstancyjnym postępowaniu sądowym oraz artykułu 188, który upoważnia Trybunał Konstytucyjny do badania zasadności wnoszonych skarg konstytucyjnych. W przypadku braku dostosowania zaskarżonych przepisów do zasad określonych w Konstytucji, obywatel będzie zdany na różną ich interpretację przez podmioty, które nie powinny orzekać w sprawach dotyczących skarg konstytucyjnych. Istotnym jest również, iż w przeważającej części są to obywatele ubodzy, nieporadni, których nie stać na pełnomocnika z wyboru i zdani są na pełnomocników wyznaczanych z urzędu. Zmiana przepisów bądź ich sprecyzowanie, umożliwi takim obywatelom, w przypadku wydania opinii o niezasadności wnoszenia skargi konstytucyjnej, otrzymania pomocy od innego, nowo wyznaczonego pełnomocnika, przy zachowaniu wymagań wskazanych w przepisach prawa dotyczących otrzymywania pomocy prawnej.

RADCA PRAWNY

Marlena Szaflarska
504 116 672

Załączniki:

1. postanowienie Sądu Rejonowego z dnia .04.2016 r. o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu (sygn. akt);
2. decyzja OIRP w K o wyznaczeniu r.pr. Marleny Szaflarskiej pełnomocnikiem z urzędu do złożenia skargi konstytucyjnej;
3. wydruk z KRS skarżącej;
4. odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem z dnia .11.2015 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w T Wydział Cywilny, (sygn. akt);
5. kopia postanowienia wraz z uzasadnieniem z dnia .11.2015 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w T Wydział Cywilny, (sygn. akt)x 5;
6. odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem z dnia .02.2016 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w T Wydział Cywilny, (sygn. akt);
7. kopia postanowienia wraz z uzasadnieniem z dnia .02.2016 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w T Wydział Cywilny, (sygn. akt)x 5;
8. odpis skargi konstytucyjnej x 4.